

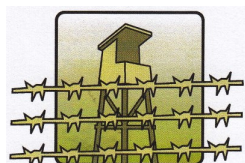
Årsrapport

REGNSKAPSÅRET 2017

“Den som åpner en skoledør, lukker et fengsel.”

Victor Hugo

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR

Postadr.:
Pb. 19, Indre Arna
5888 BERGEN

Besøksadr.:
Moldamyrane 81
5267 ESPELAND

E-post: fangeleir@gmail.com
Mobil: +4790121676

Nettside: www.espland-fangeleir.no
Org.nr.: 881585942

<u>Virksomhetens lokalisering og art</u>	<u>2</u>
<u>Strategiske mål</u>	<u>2</u>
<u>Styret og stab</u>	<u>3</u>
<u>Ytre miljø</u>	<u>4</u>
<u>Viktige hendelser</u>	<u>4</u>
<u>Besøkstallene</u>	<u>5</u>
<u>Venneforeningen</u>	<u>6</u>
<u>Større og nye prosjekter</u>	<u>6</u>
<u>Gaver</u>	<u>6</u>
<u>Leieinntekter</u>	<u>7</u>
<u>Økonomisk støtte</u>	<u>7</u>
<u>Økonomi</u>	<u>7</u>
<u>Fortsatt drift</u>	<u>7</u>
<u>Signaturer</u>	<u>8</u>
Regnskapsoppgjør	
<u>Balanse</u>	<u>9</u>
<u>Resultat</u>	<u>11</u>

Rekonstruerte piggrådgerder.

Virksomhetens lokalisering og art

Espeland fangeleir, i Arna i Bergen kommune, er det eneste gjenværende, helhetlige anlegget av nazistenes flere hundre fangeleirer i Norge fra 2. verdenskrig – og er i sitt slag antakelig også den best bevarte i hele Europa! Veien til leiren ble bygget av serbiske slavearbeidere. Fra 1943 ble den, ennå uferdig, tatt i bruk som transittleir for politiske fanger og motstandsfolk, med plass for 250 innsatte.

Etter krigens slutt satt norske landssvikere fengslet i komplekset, og fra 1948 ble samtlige tyske krigsforbrytere med langtidssdommer internert i leiren. I 1952 ble anlegget en del av «den kalde krigen» da Sivilforsvaret overtok. I november 2014 ble leiren fredet.

Stiftelsen Espeland fangeleir ble stiftet 13. januar 2000, og i januar 2015 kom hele leiren i stiftelsens eie. Leiren brukes i dag i første rekke som et museum, og besøkes av en rekke skoler, organisasjoner og privatpersoner.

Strategiske mål

Virksomhetens overordnede mål fremgår tydelig av formålsparagrafen i Stiftelsen vedtekter:

«Stiftelsen har som formål å rekonstruere og bevare deler av den gamle fangeleiren for således å bevare for etterslekten minnet om nordmenn som ga sitt liv og sin helse i frihetskampen i årene 1940 – 1945.

Stiftelsen skal arbeide for å bygge opp et levende museum og kompetansesenter i leiren knyttet til fangebehandling og fredsarbeid.»

Stiftelsen har som målsetting å tilbakeføre større deler av fangeleiranlegget slik det så ut ved ferdigstillingen på slutten av andre verdenskrig.

Videre arbeider stiftelsen for å bygge opp og utvikle et kvalitetspreget og aktivt museum. Vi samarbeider med museet i Sachsenhausen, Frøslev leir og Nationalmuseet i København, knyttet opp mot den 2. verdenskrigens fangeleirhistorie.

Det drives dessuten et fortløpende historisk dokumentasjonsarbeid knyttet til leirens historie.

Utover dette ønsker stiftelsen å bygge opp et kompetansesenter bestående av to deler: en omfattende kursvirksomhet i hovedsak rettet mot lærerne, og en forskningsinstitusjon, begge knyttet til formidling av menneskerettigheter i skolen.

Forakten for menneskerettighetene antar nye kjennetegn i vår egen tid.

Satsningen er ikke minst bygget på de sentrale myndighetenes tydelige føringer, bl. a. den nye utformingen av den generelle delen av læreplanverket. Det arbeides således for at stiftelsen, med Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune i ryggen, kan hente sin grunnfinansiering fra Staten.

Styret og stab

Ved konstitueringen av styret 8. august ble Atle Fasteland erstattet av Janne Vangen Solheim. Styret takker Fasteland for hans innsats.

Det har tidvis vært noen uklarheter knyttet til hvem av varamedlemmene som skal stemme ved styremøtene, og etter styrebeslutning 7. desember ble det etter loddtrekning valgt 1. og 2. vararepresentanter.

Styret:

- Erling Mjelde (leder)
- Ole Johan Hauge (nestleder)
- Ole Hovland
- Torgeir Skorgen
- Line Tresselt
- Marita Nygård
- Janne Vangen Solheim

Varamedlemmer:

- Liv Krøger (1. varamedlem)
- Ove Skjoldal (2. varamedlem)

Gjennom 2017 har styret avholdt 9 styremøter, som alle ble forberedt av styrets ledere og sekretær.

Daglig leder, Tor Dishington Johansen, er fast ansatt i 50% stilling. Daglig leder er også sekretær for styret.

Styret har en aktiv deltakelse i driften. Arbeidsmiljøet anses som godt.

Ytre miljø

Virksomheten medfører ikke forurensing eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljøet.

Viktige hendelser

27. januar ble Holocaust-dagen markert i henhold til tradisjonen. Professor Jakob Lothe holdt foredraget «Fortelje for ikkje å gløyme: Tidsvitne frå nazistanes konsentrasjonsleirar.»

14.-16. mars avholdt Brannvesenet øvelser i leiren.

24. mars hadde Lone skole lærersamling i Kvinnebrakken.

27. mars avholdt Nesttun seniordans et arrangement.

27. mars benyttet Arna folkeakademi Lenken til et foredrag.

9. april hadde vi omvisning i leiren. Kari Anne Trefall holdt en monolog, og Frank

Aarebrot ga et foredrag om «Tiden før og etter Kongens nei», fulgt av en utendørsvisning av filmen «Kongens nei». Arrangementet hadde også besøk av Jakob Strandenes, en veteran fra «Shetlandsgjengen».

8. mai, fredsdagen, ble markert på tradisjonelt vis. Oppmøte på Espeland togstasjon kl. 13:00.

Krigsveteran August Ratke holdt

appell, fulgt av fredsmarsjen opp til leiren. Fungerende fylkesordfører Pål Kårbø holdt tale og nedla krans. Dragefjellsekstetten spilte. Ratke ble den første mottakeren av Stiftelsen Espeland fangeleirs pris. Tidligere fange Norvald Bolstad innviet det doble piggrådgerdet og portene.

10. mai Lynghaug aktivitetssenter.

11. juni Daimonds-konsert med dans og servering.

21. juni var Erling Mjelde og Ole Johan Hauge i møte med fungerende fylkesordfører Pål Kårbø.

17.-18. august ble den årlige nettverkssamlingen for uavhengige freds- og menneskerettighetsinstitusjoner arrangert av Narvik-senteret. Vår stiftelse var representert ved Erling Mjelde.

Frank Aarebrot fengslet publikum 9. april.

10. oktober var stiftelsen i møte med byråkrater i Kunnskapsdepartementet og NHRI. Rådet vi fikk var å intensivere vårt arbeid opp mot Stortinget. Vi ble også anmodet om å sende inn søknader om driftsstøtte for 2019 innen 1. november, hvilket er gjort.

28. oktober arrangerte organisasjonen «Åpne dører» rollespill for mer enn 40 personer.

3.-5. november benyttet speiderne leiren for et større arrangement.

4. desember avholdt venneforeningen sitt årlige julebord. Sven Arne Ekse fikk heder som årets dugnadsmann.

18. desember var Marita Nygård-Wahl og Ove Skjoldal var hos Byantikvaren og fikk overrakt faksimileutgaven av Nils Nygårds dagbok. Nygård var politimann som satt fengslet i Ulven, Espland og Grini leir, før han ble sendt til Tyskland og Polen.

Strategi-arbeidet for perioden 2018-2020 ble påbegynt.

Stiftelsen har også vært i mange møter av ulik karakter med Fylkeskonservatoren gjennom året. Samarbeidet har vært godt, om enn vi erfarer en viss sendrektighet i etaten.

Skolegruppen har gjennom året arbeidet strukturert og flittig for å utvikle stiftelsens undervisningstilbud og guidekorpset.

Videre har stiftelsen holdt flere foredrag gjennom året, som f.eks. på Osterøy Museum.

Besøkstallene

Antall besøkende har som forrige år, vært omkring 3500. Av disse er ca. 2.000 skoleelever, som ligger nær vår nåværende kapasitet.

Følgende skoler besøkte leiren 2017:

Videregående skoler: Austevoll, Stend, Amalie Skram, Nordal Grieg og Åsane.

Ungdomsskoler: Garnes, Åstveit, Ytre Arna, Hop, Nordnes, Nattland, Blokkhaugen, Trengereid, Austevoll, Slåtthaug og Ulsmåg.

Besøkene av historielag og pensjonistgrupper har ikke avtatt. I 2017 hadde vi også besøk av Hareid asylmottak og fra Lynghaug aktivitetssenter for demente.

De åpne søndagene har ikke vært spesielt godt besøkt, og her har stiftelsen et forbedringspotensial.

August Ratke ble den første mottakeren av Stiftelsen Espeland fangeleirs pris.

Venneforeningen

Store arbeidsoppgaver er gjennomført takket være en utrolig innsatsvilje fra Venneforeningen. Ca. 4.000 registrerte dugnadstimer la foreningen ned i 2017!

Spesielt har Venneforeningen sett en økning i interessen for leie av lokaler og servering fra leirens eget kjøkken.

Styret i stiftelsen vil takke alle medlemmene i Venneforeningen som har stilt opp og hjulpet til, samt alle støttemedlemmer. Uten disse bidragene ville det ha vært uhyre vanskelig å drive Espeland fangeleir.

Større og nye prosjekter

Vi har sett flere store og nye prosjekter under året:

- 1) Reparasjonsarbeidene av storm- og vannskadene på Brakke 2 ble påbegynt på senvinteren 2016. Arbeidene, ikke minst innvendig, ble fullført under 2017.
- 2) Reparasjon av vegger og inngangsparti ved Kjøkkenet og mellomgang til Kvinnebrakken.
- 3) Den fortsatte konstruksjonen av det doble piggtrådgjerdet med søyler og porter.
- 4) Utskiftningen av det råteskadete gulvet i Administrasjonsbrakkens sørlige ende er påbegynt.
- 5) I Garasjebygget ble oppbyggingen av snekkerverkstedet ferdigstilt, samt utbedringen av det mekaniske verkstedet.
- 6) Det er nedlagt et stort arbeid med skogrydding i leiren.
- 7) Kvinnebrakken er delvis malt.
- 8) Kjøkkenet er utbedret og nytt utstyr kjøpt inn.
- 9) Det er gjort store restaurasjonsarbeider på Kvinnebrakkens øst- og sør-side, samt vinduer.

Store arbeider er nedlagt på Kvinnebrakken.

Gaver

Gjennom året har stiftelsen mottatt en rekke gaver. Fine og viktige historiske gjenstander er skjenket museet. Biblioteket har også mottatt mange bøker. Vi er svært takknemlige for dette.

Leieinntekter

Stiftelsen har leieinntekter fra fast eiendom fra det offentlige og private. Dette gir en beskjeden, men kjærkommen og stabil inntekt.

Økonomisk støtte

Stiftelsen er naturligvis også takknemlig for all finansiell støtte.

Fra det offentlige:

Driftsstøtte:

Bergen kommune

Hordaland fylkeskommune

Prosjektstøtte:

Bergen kommune

Hordaland fylkeskommune

Fra private:

Marit Gunvor Hamre, som stiftelsen vil takke spesielt.

Folkeakademiet.

Økonomi

Et underskudd på kr. kr. 629.642 i 2016 er vendt til et driftsoverskudd i 2017 på kr. 342.309.

Stiftelsen har i 2017 mottatt driftstilskudd på kr. 500.000 fra Bergen kommune, og et driftstilskudd på kr. 300.000 fra Hordaland fylkeskommune.

Fra Riksantikvaren har vi mottatt kr. 480.000 til restaureringsarbeider. En stor del av disse midlene ble overført til 2018. Fra Bergen kommune mottok vi også kr. 20.000 til restaurasjon av Kvinnebrakken.

Arbeidet for å få en finansiering over statsbudsjettets kap. 255 har stått sentralt i stiftelsens perspektiver gjennom året.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

Styret konstaterer at økonomien er svært anstrengt målt opp mot de mange oppgavene som venter og Espeland fangeleir fortjener. Det må fortsatt settes «tæring etter næring». Arbeidet med å få på plass en tung statlig bunnfinansiering må intensiveres.

Signaturer

Daglig leder:

Tor D. Johansen

Styret:

Torgeir Skorgen

Janne Vangen Solheim

Marita Nygård-Wahl

Line Tresselt

Ole Hovland

Ole Johan Hauge
(nestleder)

Erling Mjelde
(leder)

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Balanse pr. 31.12.

	2017	2016
EIENDELER		
Varige driftsmidler		
Tomter og bygninger	487 800,00	496 000,00
1110 Vaktårn	487 800,00	496 000,00
Driftsløsøre, inventar o.l.	86 903,00	158 403,00
1250 Inventar	49 903,00	89 903,00
1260 Case 685 XC Regnr. JH 1528	16 000,00	32 000,00
1261 Fransgård vinsj	9 600,00	13 800,00
1275 Kellfri flishugger - Kellfri Skjær	11 400,00	22 700,00
Sum anleggsmidler	<u>574 703,00</u>	<u>654 403,00</u>
OMLØPSMIDLER		
Varer		
Varelager	72 363,00	73 238,00
1460 Innkjøpte varer for videresalg	72 363,00	73 238,00
Fordringer		
Kundefordringer	0,00	13 560,00
1500 Samlekonto debitor	0,00	13 560,00
Andre kortsiktige fordringer	35 635,78	23 674,00
1700 Forskuddsbetalte kostnader	22 629,00	23 674,00
2400 Samlekonto kreditor	13 006,78	0,00
Bankinnskudd, kontanter o.l.		
Bankinnskudd, kontanter o.l.	1 721 706,44	1 443 941,10
1920 DNB 5202 05 41873	0,00	6 692,79
1925 SPV 3630 71 55693	1 599 946,07	1 292 459,93
1935 DNB 5226 09 73444	0,00	81 074,70
1940 SPV 3624 64 67816	85 096,94	41 408,25
1945 SPV 3633 32 56759 Bokprosjekt	15 821,50	1 439,50
1950 Skattetrekk 3624 64 57837	20 841,93	20 865,93
Sum omløpsmidler	<u>1 829 705,22</u>	<u>1 554 413,10</u>
SUM EIENDELER	<u>2 404 408,22</u>	<u>2 208 816,10</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Balanse pr. 31.12.

	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD		
EGENKAPITAL		
Innskutt egenkapital		
Grunnkapital/Forvaltningskapital	-50 000,00	-50 000,00
2000 Grunnkapital/forvaltningskapital	-50 000,00	-50 000,00
Sum innskutt egenkapital	<u>-50 000,00</u>	<u>-50 000,00</u>
Opptjent egenkapital		
Annen egenkapital	-1 794 237,20	-1 597 174,34
2050 Annen egenkapital	-1 794 237,20	-1 597 174,34
Sum opptjent egenkapital	<u>-1 794 237,20</u>	<u>-1 597 174,34</u>
Sum egenkapital	<u>-1 844 237,20</u>	<u>-1 647 174,34</u>
GJELD		
Øvrig langsiktig gjeld	-500 000,00	-500 000,00
2240 PANTELÅN	-500 000,00	-500 000,00
Sum langsiktig gjeld	<u>-500 000,00</u>	<u>-500 000,00</u>
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	0,00	-1 472,50
2400 Samlekonto kreditor	0,00	-1 472,50
Skyldige offentlige avgifter	-26 005,95	-26 003,50
2600 FORSKUDDSTREKK	-13 780,00	-13 780,00
2770 SKYLDIG ARB.G.AVGIFT.	-7 409,13	-7 406,50
2771 SKYLDIG ARB.G.AVGIFT FERIEP.	-4 816,82	-4 817,00
Annen kortsiktig gjeld	-34 165,07	-34 165,00
2940 SKYLDIG FERIEPENGER	-34 165,07	-34 165,00
Sum kortsiktig gjeld	<u>-60 171,02</u>	<u>-61 641,00</u>
Sum gjeld	<u>-560 171,02</u>	<u>-561 641,00</u>
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	<u>-2 404 408,22</u>	<u>-2 208 815,34</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Resultatregnskap - spesifisert

	2017	2016
Driftsinntekter og -kostnader		
Salgsinntekter	-274 669,22	-289 045,00
3100 SALGSINNTEKTER.AVGIFTSFRIE	-180,00	-300,00
3200 Salg bokprosjekt	-14 408,00	-19 490,00
3260 Bøker gitt som gave	-390,00	0,00
3600 LEIEINNTEKTER FAST EIENDOM	-197 395,00	-217 500,00
3910 Arrangementer i Leiren	-62 296,22	-51 755,00
Andre inntekter	-1 182 401,00	-1 415 293,00
3900 Andre driftsinntekter	-1 151 010,00	-1 415 293,00
3902 Gaver	-31 391,00	0,00
Sum driftsinntekter	<u>-1 457 070,22</u>	<u>-1 704 338,00</u>
Varekostnad	875,00	4 000,00
4090 BEHOLDNINGSENDRING	875,00	4 000,00
Lønnskostnad	438 838,36	457 888,02
5000 LØNN TIL ANSATTE	284 711,52	296 711,52
5010 FERIEPENGER	34 165,39	34 165,00
5330 GODTG. TIL STYRE OG BED.FORS.	75 000,00	75 000,00
5400 ARBEIDSGIVERAVGIFT	40 145,63	47 194,50
5410 ARBEIDSGIVERAVGIFT AV FERIEP.	4 815,82	4 817,00
Ordinære avskrivninger	79 700,00	79 700,00
6000 AVSK.BYGN.ANNEN FAST	8 200,00	8 200,00
6010 AVSKRIVING MASKINER OG	71 500,00	71 500,00
Andre driftskostnader	751 885,04	1 845 002,67
4000 Utgifter arrangement	14 075,76	6 011,01
6320 Kommunale avgifter	69 996,72	85 688,13
6340 LYS VARME	192 752,25	153 041,21
6360 RENHOLD	11 957,89	24 616,21
6390 Annen kostnad lokaler	25 625,00	20 144,33
6440 LEIE TRANSPORTMIDLER	0,00	1 604,00
6490 Annen leiekostnad	1 100,00	1 050,00
6540 Utgiftsført inventar	24 026,67	72 466,63

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Resultatregnskap - spesifisert

	2017	2016
6550 Utgiftsført driftsmateriale	6 862,23	6 181,59
6570 ARBEIDSKLÆR OG VERNEUTSTYR	0,00	5 599,58
6580 Drivstoff maskiner	2 734,00	1 452,67
6600 Reparasjon/vedlikehold	432 118,77	1 230 726,71
6620 REP. OG VEDLIKEH.UTSTYR	8 012,23	13 500,00
6700 Revisjonshonorar	16 250,00	16 875,00
6710 Regnskapshonrar	29 588,00	16 953,00
6720 Honorar foredragsholder	9 477,00	0,00
6790 ANDRE FREMMEDE TJENESTER	0,00	74 550,00
6800 Kontorrekvesita	13 990,18	9 713,99
6860 Møte, kurs, oppdatering o.l	3 934,10	0,00
6890 ANDRE KONTORKOSTNADER	546,25	0,00
6900 Telefon og telefax	12 405,90	8 600,49
6940 PORTO	193,00	357,00
7100 BILGODTGJØRELSE	92,00	0,00
7140 REISEKOSTN.IKKE	11 886,00	41 676,33
7320 REKLAMEKOSTNADER	12 859,29	31 289,13
7350 REPRESENTASJON	11 400,00	10 785,93
7400 KONTIGENTER	950,00	750,00
7420 GAVER FRADRAGSBERETTIGEDE	1 245,00	1 450,00
7500 FORSIKRINGSPREMIER	104 307,00	105 971,00
7710 STYRE-OG	0,00	1 895,00
7770 BANK-OG KORTGEBYRER	1 008,76	1 140,11
7790 ANDRE KOSTNADER	-267 508,96	-99 086,38
Sum driftskostnader	<u>1 271 298,40</u>	<u>2 386 590,69</u>
Driftsresultat	<u>-185 771,82</u>	<u>682 252,69</u>
Renteinntekter	-11 291,04	-12 807,68
8050 ANDRE RENTEINNTEKTER	-11 291,04	-12 807,68
Rentekostnader	0,00	172,28
8150 ANDRE RENTEKOSTNADER	0,00	172,28
Resultat av finansposter	<u>-11 291,04</u>	<u>-12 635,40</u>
Årets resultat	<u>-197 062,86</u>	<u>669 617,29</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Resultatregnskap - spesifisert

	2017	2016
Overføringer		
Avsatt til annen egenkapital	197 062,86	0,00
8960 OVERF. ANNEN EGENKAPITAL	197 062,86	0,00
Overført fra annen egenkapital	0,00	-669 617,29
8970 Overført fra annen egenkapital	0,00	-669 617,29
Sum overføringer	<u>197 062,86</u>	<u>-669 617,29</u>